

نومرو: ۱۲۸

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلندمه

اجتهاد نوی

aditihad » Constantinople

اون بشنچی سنه تأسیسیه

حریت فکریه به خادم

هفته لوق اجتماعی ، اقتصادی ، ادبی مجموعه

۱۹۱۸ ثانی

تلفراف آدوسی :

اجتهاد - ایستانبول

تلفون : ایستانبول ۸۶۵

نسخه سی ۵ غروش در

حکومتلر دوشورولمز دوشرلر.

بوسرنامه‌یی، بوندن بش سنه اول یعنی ۴ مارت ۱۹۱۳ تاریخی «اجتهاد» ده نشر ایدلش اولان بیر مقاله ایچین دخی قوللانمیشدم. اوصیرده کامل پاشا قایینه‌سی دوشمش، یرینه محمود شوکت پاشا یعنی اتحاد و ترقی قایینه‌سی کلمه‌شدی. آرهدن بیرایی هفته‌کچدیکدن صوکره تعقیب حکومت ایچین یعنی یکی‌کلن اتحاد و ترقی حکومتی کندیسنک کامل پاشا قایینه‌سنه یاپدینی کبی، سوپوروب آتاق ایچین حرارتلی و آلی قانلی دکسه‌ده دلی قانلی کنجلزدن متشکل بیر جمعیت کشف و تعقیب اولونیوردی. بالقان حربنک صوگ صفحه‌سندن بولونیوردق، بالقان حربی قهقری بیر مغلویتمز و سریع بیر انهزامز ایله ختامه ایرمشدی.

واقعا بالقان حربنده، بو حربنده اولدینی کبی ملی مؤسسسلر تشکل ایدوب ملی صویماش و خیرسزلق آلا بیلدیکنه مباح اولامامشدی. شکرک قیه‌سی کندیسنه ۱۵ غروشه ایستانبولده مال ایدوب شهیدلرک، غازی لرک، اوزاق سرحدرده قان و چامورله دولو سپرلر ایچنده آج چپلاق تیرمین بدبخت و طنداشلرک عائله‌لرینه اوچوز غروشه صامیای کیمسه حوصله اخلاق و وجدانه صیغیر مامشدی. والی لردن، ناظرلردن هیچ بیرینک ۸۰۰ بیگ، ۳ میلیون لیرا ادخار ایتمش اولدیغه دأر مصر و متواتر شایعه‌لر یوقدی. (ازمیر) ده واغونلرک استانبوله هر سفری ایچین ایکیشر بیگ لیرا رشوت آلیندینی و ایستانبوله یاقین زنکین بیر ولایت والیسنک ۷ میلیون لیرا لقی ثروت یاپدینی دیل لرده دولاشمامشدی. کاغد لیرالرک آتی دانه‌سی بیر آلتون لیرا ایتدیکی بیر زمانده، زواللی کوچوک معاش صاحب‌لرینه بیر کاغدلیرا یوزغروش حسابیله ویریلدیکی حالد وکلای دولتک رؤسای اداره‌نک و آرده صیره‌ده وکلای ملت اولان مبعوث افندیلرک معاشلرینک آلتون لیرا اولاراق وریله‌سی کبی بیر مساوات

برورلک (۱) اوزمانی وکلانک، الحق، خاطر وخیالندن کچمه‌مشدی. طاعلرده کی اشقیایه مرحمت اوقوتا جاق محترکرلر اوزمان اورته‌یه چیقامازلردی. چونکه اوزمان ملیت (؟) یرده‌سی یوقدی.

اوزمان حد ذاتلرنده غیر مقدس اولمایان «ملی»، «توران» الخ کله‌لرینک آلتسده خیرسزلق دن فرقسز اولدینی ایچین قانون نظرنده موجب تعقیب اولان احتسکار، داخلی حیدودلق کیزله‌نمزدی. اوزمان ملی قصاب، ملی غصاب، ملی ادخال، ملی اخراج، الخ... کله‌لری صویغونجولقلرک، شیعهلرک، خبیهلرک اوزمه‌رینه اسبی بیر حصیر اورتهمزدی. اوزمان، کندی سفیل زعممه کوره الغا ایتدیکمز «قاییتولاسیون» لرملکتمده موجود ایدی. ماتم‌زاده‌لر، قازیحی زاده‌لر ارضیه‌لرده دیواندام خان‌لرده شکردن طاعلر وجوده کتیروب مده‌کی چوجوقلرک سودلرخی شکرسز براقامازلردی. غداسزلق دن یالکز اسکدارده یوما ۳۰ [وهرای ۹۰۰] یاوروجانک طوپراق آلتنه قونولماسنه سبیت ویرمزلردی، خسته‌لر، اختیارلر، لغوصه‌لر غداسزلق دن، دواسزلق دن ایکله‌یه‌رک اوله‌مزلردی. نه‌وت اوزمان بویله شنایع و فحایع اولامازدی. اوزمان تورکرلک یاقالری منحصرأ تورکرلک نچهلرنده دکلدی. اوزمان قایتولاسیونلر موجود اولدیغندن تورکر فاعل مختار، مراقبه‌سز دکلدی.

کندی کندی‌مزه براقیلدیغمز حالد طالعمرک نه اولاجانی شیمیدی کبی بوتون فجاعتیه آکلاشیلمامشدی. بونلر بویله اولماقله برابر، اوزمان دوشن قایینه‌آز چوق حاکم وهر حالد موجود اولان افکار عمومیه‌ده دوشمش اولدینی ایچین قالماسندن قورقولمایه محل یوقدی. یی قایینه ایسه حربی شرفلی بیر صفحه نه‌سائیله ایله قایاماق و «ادرنه» یی استرداد ایتک وعدیله کلشدی.

ناظم پاشانک، چتالجه‌ده، قورو اکمک بولامایان وچامور ایچنده آج چپلاق تیرمین بیچاره عسکرلرمنک

آمریکا فیلسوف و ادبی رم در سوره
[ترجمه حالی ۲۷۷۴ نجی صحیفه ده]

کوزلری اوکنده، طعام سالوننه قلب اولونان بیر یاقاقلی
واغونده شامپانیا شیشه‌لری پاطلاتاراق (توقاقلیان)
لوقطه‌سنده حاضر لائمش نفیس طعاملره قارننه وقرناسنه
ضیافت چکمکده اولماسی وئملکتک اکثر منور ذواتی
اتحادجی دییه، مرکز قوماندانلغنده توقیف ایتمه‌سی افکار
عمومیه‌یی کنديسندن وقایینه‌سندن تنفر واتحاد و ترقی
قاینه‌سنه میل ایتدیرمشدی .

اوضیره‌لرده تقلیب حکومت قومیته‌سنگ کشفندن
اندیشه‌یه‌دوشن محمود شوکت پاشا قاینه‌سنه خطاباه حکومت‌لر
دوشورولمز دوشرلر ! « دییه باغیرمشم .

شایان اُسف‌دره، که بوکون بوسرنامه‌یی ینه یازیورم
فقط منفی بیر حادثه‌یی تسجیل و تقریر ایتک ایچین یازیورم .
احوال و شرط اوزمان دن بری نه مده‌ش تبدله
اوغرامشدر !

اوزمان دخی کنديسیله حرب ایتدی کمز ملتک عسکری،
چانالجه خطنه کلمشدی . شیمیدی ده عسکرلر مرکز حرب
ایتدیکی ملتک و یا ملتک عسکرلری بو خطه تقرب
ایتمکده‌درلر . فقط اوزمان ملت ، قارشیسنده بیر مستولی،
بیر قانلی خصم جان کوری یوردی . و بو خصم جانک استیلا‌سندن
مملکتی محافظه ایتمه‌یی وعد ایدنلره بیک جان ایله صاریل یوردی .
فقط هیهات ! بیک کره هیهات ! شیمیدی ایشلر و کیدیشلر
نه بویوک انقلاب‌لر عرض ایدیور ! خلق ، شیمیدی رسمی
دشمنده عادتاً بیر منجی بیر دوست گوریور . ملت
کندیسنگ ال‌زیا‌ده دوستی ، حامیسی اولماق لازم کلن
دونکی وکلاسنک ، امناسنگ اکثرنده بیر صوبو جی شخصیتی،
ذره قادار ایمان و انصافی اولمیان بیرر خرسز شخصیتی
گوریور ، خلق بویله حس بویله اعتقاد ایدیور . مقدس
وصمدانی ییلدی کم فضیلت و انسا‌یت نامنه قسم ایدرک
سویله‌یورم ، که بو حس ، بو قناعت اون یاشنده کی
چو جوق‌لردن سکسان یاشنده کی اختیار و تحصیل کورمه‌مش
شهرلی و کویلو قادین‌لره قادار شامل و متعمم‌در . حربی
ایقع ایدنلر محضا بول بول کیسه و قاصه دول‌دورماق ایچین

مجاربه‌یی ادامه و شیمیدی‌یه قادار صالح منفرد یا یماق
فرصت‌لری اهاال ایتمشدرلر ، دیورلر ، و بونی آجیق‌دن
آجیغه سویله‌یورلر . « صالح عمومی شایعه‌سی ظهور
ایتدیکی بیر صرعه بویوک بیر معامله تجاریه‌یه کیریشمک
اوزره بولونان بیر تاجر آرقاداشنه « یاک ای امانه صلح عمومی
ترلمه‌سی وار ! « دییه بیان و فلاکت عمومی نهک‌الی ماشاء‌الله
تعالی دوام ایدوب کیمه‌سنی آرزو ایدن ایمانسز، وجدانسز
مبعوثلری انتخاب دکل نصب و تعیین ایتدیرن و بونلری
احیا ایدن اونلر دکلگی ؟ « دیورلر .

زده حربی اعلان و شیمیدی‌یه قادار ادامه ایدن لک
حربه حقیقی و پاک بیر لزوم وامل ایله کیرمش و حیثیت
ومظفیریتله ایش‌لری ا کمال ایتمش اولمالری جان
و کوکل‌دن آرزو ایدردم . هر کس ده بو آرزویه اشتراک
ایدردی . چونکه بویله غرض و عوض دن سالم اولان
و ملتک سعادت و فلاکتی آره‌لرنده متساویاً تقسیمه
مهیا بولونان عادل ، ناموسلو ، فضیلتی بیر هیئت حکومت‌دن
کیسه ایچین ضرر و اندیشه اولمازدی .

فقط ایش تماماً معکوس ظهور ایتدی . و قتیله
 يك مقدس هیجان لر او یان دیران « اتحاد » و « ترقی »
 کله لرینی استکرا ه دن ، غیظ دن تیره مکسزین خلق
 ایشیده مه یور ، تلفظ ایده مه یور لر . آرتق بو اسم آلتنده
 بوزوال لی لرك محترم و مرغوب یا سامالری نه امکان یوق در .
 فقط کیمسه یه دیش و خنجر بیله مه سینلر : دوشور و لیش
 دگل لردر ، دوشمش لردر و کندی کن دیلرینی دوشور -
 مشلردر ، هم ده هیچ بیر خصم لرینک یا پامایه قیامایا جاغی
 بیر درجه ده ظالمانه و سفیانه کندی کن دیلرینی
 دوشورمش لردر .

دونکی زمام دارلر زمره سی ای بیاسین لر که بوسقوط لری
 گیردیکلری حریده مغلوب اولاجاقلرینی کسیره مه یه جک
 و حرب دن صاقیناق و عندالاحاجه ائتلاف زمره دولیه سته
 التحاق ایتک وجوبی آگلا مایا جاق درجه ده فطانت
 و درایت صاحب لری اولما دیقلرندن دگل در :

حربه گیرمک و گیرمه مک آز چوق بیر اجتهاد و حساب
 ایشی در ؛ بونده یا گیلماق ممکن در . اجتهاد خطاسی
 موجب جزا و تعقیب دگل در . فقط حرب باشلا دیق دن
 صوگره دورت سنه علی الدوام ارتکاب ایدیلن سوء
 استعمال لره ، خرسزلق لره نه نام ویره جکیز ؛ بوجایع
 و شنایعی ناصل تاویل و تفسیر ایده بیلیز ؟

مثلا بن طیبم بیر خسته یی تداوی ایچین چاغیر یلیورم .
 خسته یی تداوی ایده جک قادار کندی مده عام ، تجربه ،
 اقتدار بولیورم . تداوی یی درعهده ایدیورم ، خسته
 و عائله سی بانا تسلیم اولیور ، بن خسته یی تداوی یه
 باشلا یورم بیر طرز تداوی تطبیق ایدیورم ، که خسته لق
 کتدی که چه فنا لاشیور ، نیم یرمده دیگر بیر طیب اولسه ییدی
 بلکه دیگر بیر طرز تداوی تطبیق ایدر و بلکه بوسایه ده
 خسته قورتولوردی . خسته نیم المده ضعیفلا یور ،
 اولیور . فقط بن بوتون علممله ، بوتون اهتامله
 خسته لنی ازاله یه چالیشیورم . تطبیق ایتدی کم مداوات ک
 ائک ای ، ائک مصیب مداوات اولدیغنه فافع ایدم . بوتون

حسن نیتمه ، بوتون اعتنامه رغماً خسته یی قورتاراما یورم .
 بوندن دولای هیچ بیر هیئت عالیّه طیبه ته قانوناً نه
 وجداناً بی مواخذ و معاتبه ایده مر . بویله بیر طیب
 آلتی آچیق و آلی پاک اولاراق دنیا ایچنه چیقه بیلیر .
 فقط بیر طیب خسته لنی اشفایه مقتدر اولدیغنه امین
 بولونما دینی حالد محضاً ویزیه آساق ایچین بو ایشی
 درعهده ایتش ایسه و خسته یی تداوی یه هر کتدی که چه
 خسته نلک دواسنی و غدا سنی آشیرمش و خسته ضعیفلا دیقه
 طیب سمیزله مشسه بونا نه دینیلیر ؟ آرتیق بویله بیر طیب
 کیمسه نلک محیوبی اولماق امیدینی بسله یه بیلیر می ؟

چوق ، یک چوق تأسف ایده رم ، بوتون خلوص
 و صمیمیتله تأسف ایده رم ، اتحاد و ترقی حکومه تی ارکانلک
 اکثریت عظیمه سی بونوع تهمت لرك ، بومصر و مدلل
 انهام لرك آلتنده درلر .

پرانغه یله تاریخ زندانه
 قودک عاقبت ذات و نیاتنگی ؛
 اریت شیمدی اشک ندامت ایله
 مسلسل جبل جنایاتنگی .

قطعه سنه یغیر حق هدف ایتدی کمز عهد سابق مستبدینی
 خلق آغلا یه رق و بیک کره رحمت او قویاراق ذکر
 و یادینی تجیل ایدیور .

قافالری طار ، قاصه و کیسه لری ککیش بوزوات آفله ،
 مدخر ثروت لرینی [قرق میلیون لیر ایدیورلر] وجود لرندن
 ایگرنمه یه جک ، التجالری قبول ایده جک بیر مملکته نقل
 و اوراده بدبخت [بنجه یک بدبخت] حیات لرینی ا کمال
 ایده بیلیر لر . اگر یورک لری و یورک لرنده مرحمت و انصاف لری
 وارسه اعتساف و غدارلق لرینک صره طاغ لرینی ندامت
 کوز باش لر یله اریتمه یه چالیشیرلر تکرار ایدیورم :
 حکومت لر دوشور و لک دوشور . حالک و استقبالک
 حکومت لری بوسوزیمی جان قولاق لرنده طوتسونلر :
 خلق ک سسی خالق ک سسی در ؛ خلق ک مطرودی اولان ،
 خالق کده مطرودی در .

حکومت لری! مسعود ایتدیککتر خلقه، خوشنود
ایتدیککتر خالقه استناد ایدک! بو استنادلر وارکن
حکومت لری کیمسه دوشورمنز و بو استنادلردن محروم
اولان حکومت لری دوشمکدن کیمسه و هیچ بیر قوت
هیچ بیر زمان، اوزونجه بیر مدت، محافظه ایده من.

۹ تشرین اول ۱۹۱۸ اجتہاد نهوی

دوقتور عبدالله جودت

نهمه رسون

کله جک نسخه لر مزده ترجمه سنی قارمز مزه تقدیم ایده جگمن
(حرب) عنوانی بویوک مقاله نك صاحبی Emerson
(آمریکا) نك نامدار فیلسوفلر ننددر. (لاروس) کؤوردیکی
معلومانه نظر آ ۱۸۰۳ ده (بوستون) ده تولد و ۱۸۸۲ ده
رحمت حقه انتقال ایدن فاضل مشارالیه مولدنده توحید
پرست پروتستان کلیسای راهب لکنه ارتقا ایتمش و بالا خره
Gène [۱] حقنده اجتہادی Doctrinale بر مناقشه طوللا -
ییسلیله بو کلیسادن آیلمش ایسه ده توحید پرست طریقتک
تمایلاتی تماماً محافظه ایلشدر .

(نه مرسون) ک بر جوق آناری موجوددر . بوندن
بشقه ویرمش اولدیغی متعدد قونفر انسلر ایکی جلدده طویلا -
نمشدر . بونلردن (انسانیت تمثیل ایدنلر) نامنده کی برنجیسی
مشارالیهک باشلیجه شخصیت صورتلرینک نمودجی اوله رق
عرض ایلدیکی تاریخی اشخاص حقنده - (قارلایل) ک
یاپدیغی وجهله بیوک آدملری فوق الطبیعه بر وظیفه ایله
مکلف تلق ایتمکسزین - اجرا ایتدیکی بر صره تبعاتدر
(English traits) عنواننده کی ایکنجیسی ایسه بره تانیا
ملتک اجتماعی وادی امرجه سی حقنده نافذ بر نظرله
بسط ایلدیکی مطالعاتی محتویدر . (نه مرسون) ک بر

[۱] حضرت یسوعک حواریون ایله صیوک طعامیدر .
شراب ایله اکک آینی بو طعام اثناسنده تأسیس ایدیلشدر .

قاچ مجموعه اشعاری وارسده اسلوبنک لطافت و بلاغی
بالخاصه نثرده گورولور . مسلك فلفیسنه کلنجه مشارالیه
اشرافیه مسالکینه (Pantheisme) قائلدر : تعلیم ایتدیکی
شیلرده Plotin ک اجتہادی مند مجدر . مشارالیه انسانک
مقدراتی کندی النده اولدیغی، خیاتک غایه سنی روحی -
اونی جناب حق ایله برلشه بیله جک برحاله ارجاع ایچون -
تذوق و خود پرستی عناصرندن تطهیر ایتمکدن عبارت
بولندیغی تعلیم ایتمش در . (نه مرسون) دینده هر درلو
مراسم خارجی بی رد ایتمش و تماماً درونی و بلا واسطه
بر الهامدن بشقه برشی قبول ایتمه مشدر .

« کوریک سافه لر » ده :

۱

دوستم عبدالرحمن عادل

اشتیاقم بیر آچیق اوزلو، آچیق سوزلاره ،
آه بیلسه ک ، یورکده نه قدار جوق و درین !
ا ک کوزل ماسکیه ترجیح ایده رم بیگ کره
ماسکسز چهره منفورینی عفریت لرک .

1 تشرین اول 1915 ع . ج .

اجتہادک گله جک نسخہ لری شو مقاله لری احتوا ایده جک :

حرب	نهمه رسون ک [مترجمی ا . صالح بک]
اخلاق مزیه استناد ایتدیردم	حمود صادق بکک
رباعی وزنک تنوعاتی	رضا توفیق بکک
فرقه جیلوق و اخلاق	ساطع بکک
حرب دن صلحه ناصل کچه جگن ؟	ترهت ثابت بکک
قاره کونش [منظومه]	عبدالله جودت بکک
ایمان و سنجیه قوتی	

طبعه ارغوانیه